

INTERVIEW • PIET H. DE JONG BEELD H. JONKMAN

Een cabaretier en wetenschapper brengen heftige feiten én bemoediging

Theatermakers Patrick Nederkoorn en Sjoerd Groeskamp willen met hun voorstelling mensen aan het denken zetten, zodat ze zelf duurzame stapjes zetten. Patrick Nederkoorn: 'In concrete handelingen zit troost.'

De invloed van de mens op de opwarming van de aarde sinds de industriële revolutie is wetenschappelijk onomstreden. Toch slaagt de mens er verbluffend goed in de nare gevolgen van de klimaatverandering te ontkennen, te relativiseren of weg te duwen. Het zal zo'n vaart toch niet lopen? Nou, dat doet het wel, zegt de wetenschapper. De waarheid is heftig, zegt hij. Maar je moet het wel een beetje leuk houden, zegt de cabaretier, die ongemakkelijke onderwerpen op het podium niet schuwt.

Het is het begin van een boeiende en confronterende voorstelling als die twee samen een theatervoorstelling maken. Ze willen de lastige boodschap van de ernstige gevolgen van klimaatverandering op een serieuze, maar toch ook luchtige wijze aan de man brengen. Zo komen de verhaallijnen en biografieën van Patrick Nederkoorn (1983) en Sjoerd Groeskamp (1985) bij elkaar. Nederkoorn is cabaretier en presentator en opgeleid als politicoloog die ook nog een master religiewetenschap deed. Hij schreef een scriptie over het einde der tijden. Een onderwerp dat in de voorstelling goed van pas komt.

oceanoloog

Groeskamp is als geboren Texelaar gefascineerd door de natuur. De natuurkundige promoveerde in de fysische oceanografie en onderzoekt bij het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (ook op Texel!) hoe de mengprocessen van thermodynamica en turbulentie in de oceaan het klimaat beïnvloeden.

Op het podium is de oceanoloog de nerd die met zijn wetenschappelijke slides doet denken aan Al Gore, de oud-vicepresident van de VS die met zijn film *An Inconvenient Truth* (Een ongemakkelijke waarheid) de wereld waarschuwde voor de gevolgen van klimaatverandering. Gore had een hoogwerker nodig om de uit de hand gelopen grafiek aan het publiek te tonen. Groeskamp laat met zijn digitale, roodkleurige aanwijspijp grafiek van opwarming tot het plafond van het theater oplichten. Het effect is hetzelfde. De invloed van de mens op klimaatverandering reikt ver, heel ver. Hou het een beetje gezellig, reageert de cabaretier. Die vervolgens de hele trukendoos uitpakt om het probleem weg te wuiven. 'Maar Sjoerd, jij had toch een technische oplossing bedacht? We bouwen een dam die Frankrijk met Engeland verbindt en dan via Noorwegen de hele Noordzee afsluit.' 'Nee, dat was geen oplossing, maar een waarschuwing. We moeten ons gedrag aanpassen en wel snel. De tijd dringt. We hebben geen dertig jaar, maar slechts zes jaar.'

feiten

Goed, dan maar samen een voorstelling maken om mensen ervan te overtuigen dat de feiten niet rooskleurig zijn, maar dat er wel hoop gloort als mensen, overheden en burgers snel in actie komen. Ondertussen mag er gelachen worden wanneer beide mannen de draak met elkaar steken. Sjoerd krijgt ruim de tijd om een mop te vertellen en toont zich de nerd die hij geacht wordt te zijn. De clou komt niet over,

waarop de cabaretier zegt: 'Laat de humor maar aan mij over.'

De wetenschapper op het podium uit zijn frustratie dat de rapporten van IPCC, het VN-klimaatpanel, al dertig jaar verontrustende en dreigende signalen afgeven. 'Maar de mensen luisteren niet.' 'Ik wil niet geloven dat het zo erg is', zegt de cabaretier. Alsof we leven in het einde der tijden. Daar komt zijn kennis van de religiewetenschap om de hoek kijken. Verschillende godsdiensten, met name de Jehova's Getuigen, voorspelden met een concreet jaartal het einde der tijden, maar dat bleek niet te kloppen. Dan zal het nu toch ook wel meevallen, oppert hij. De wetenschapper zegt dat hij geen voorspellingen doet, maar slechts feiten en metingen weergeeft die niet vrolijk stemmen. Ook de andere ontsnappingsroutes die de mens paraat heeft passeren de revue. De cabaretier voert ze een voor een op, waarna de wetenschapper ze onverbiddelijk van het toneel afschopt. Bijvoorbeeld de veel geopperde theorie dat de techniek wel voor een oplossing zal zorgen, zoals met geo-engineering; daarmee kun je misschien zelfs de natuurwetten naar je hand zetten om CO₂ af te vangen. 'Het is wedden op een paard dat nog geboren moet worden', zegt de wetenschapper.

vliegren

Wanneer alle trucs en schijnbewegingen uit het ontkennings- en verdringingsarsenaal zijn afgewerkt, blijft het gedrag van de mens over.

Sjoerd Groeskamp en Patrick Nederkoorn tijdens hun voorstelling.

Wat doe jij zelf om de opwarming van de aarde binnen de – afgesproken – perken te houden? Als de cabaretier braaf opsomt dat hij al een proefles heeft gehad in een elektrische auto en geen vlees meer eet, worden de nieren van de wetenschapper beproefd. Hij bekent dat hij nog heel wat vliegreuen maakt om zijn alarmerende rapporten toe te lichten. 'Vanuit de lucht klinkt dan het schelle stemgeluid van klimaatactivist Greta Thunberg: "How dare you".' Als blijkt dat ook de strenge wetenschapper

'Ik wil niet de profeet uithangen, maar mensen de boodschap van de harde feiten meegeven.'

met zijn gedrag door de mand valt, tappen beide theatermakers uit een ander vaatje. Eentje waarmee ze het publiek bemoedigen en willen aanmoedigen om te werken aan hun 'handafdruk'. Hun voorstelling krijgt haast een therapeutisch einde. Praat met elkaar over de problemen en wijs op stapjes die je kunt zetten. Wanneer de buurman zonnepanelen op zijn dak legt, is dat wellicht ook iets voor jou. Goede voorbeelden werken aanstekelijk. Om de be-

zoekers niet met lege handen huiswaarts te sturen, laten de theatermakers zakjes met groenzand, oftewel olivijn, door de rijen gaan om uit te delen. Het is een praktische geste, met dit mineraal kun je CO₂ uit de ruimte halen door natuurlijke verwerking.

podcast

De voorstelling wordt afgesloten met een podcast met een betrokken gast die vanuit de zaal het podium beklimt. Dit keer is het de beurt aan het, met voorkeurstemmen, pas verkozen Kamerlid voor GroenLinks-PvdA, Daniëlle Hirsch. De milieueconoom van het eerste uur vertelt met verve over het belang om samen op te staan en in actie te komen. Ze noemt als geslaagde voorbeelden van dergelijke acties de blokkades op de A12 en de vele duizenden mensen die met hun brieven het ABP, een heel grote in de pensioenfondswereld, hebben aangezet te stoppen met investeringen in de fossiele industrie.

'We deden een keer een wandelvoorstelling op Texel. Samen met het publiek hebben we op het strand olivijn uitgestrooid. Ik vond dat een ontroerend moment, het had iets van een ritueel', vertelt Patrick Nederkoorn na afloop van de voorstelling.

zendingsdrang

Hebben de twee mannen op het podium, die overduidelijk zeer betrokken zijn op het onderwerp, zendingsdrang? Willen ze hun publiek bekeren tot duurzame burgers? Sjoerd: 'Ik wil

niet de profeet uithangen, maar mensen de boodschap van de harde feiten meegeven, zonder dat ik zeg wat ze moeten doen.' Patrick: 'Ik vind de term zendeling wel passen. Bij alle voorstellingen die ik maak over actuele, zware thema's heeft de opbouw van mijn voorstelling iets van een preek. Vervolgens ga je daarmee aan de slag, ontmantelen en vragen opwerpen, zodat je mensen aan het denken zet.'

Sjoerd vertelt hoe zijn dagelijkse werk van weten en meten vaak moeizaam landt. 'Op sociale media zie je veel bagger langskomen; toch wil ik de heftige feiten de mensen niet onthouden.' Dat de ongemakkelijke waarheid bij velen binnenkomt, is duidelijk.

Patrick: 'We krijgen op onze voorstelling veel reacties, per mail en na afloop in de foyer. Een deel van ons publiek kent de feiten wel, maar die willen bemoedigd worden. Voor een ander deel is het nieuw wat we brengen, maar dan hoop ik dat ze die ene grafiek van Sjoerd over de invloed van de mens op de opwarming van de aarde goed onthouden.'

liefdevol laten struikelen

Is het bewust dat het tweetal de mensen met een hoopvolle boodschap, om zelf stapjes te zetten, naar huis stuurt? 'Ja, in concrete handelingen zit troost', reageert Patrick. Sjoerd: 'We zitten in een enorme transitie, ik droom van een wereld van zon, zee en wind. Dat vind ik een hoopvolle boodschap.' Patrick: 'In het theater kun je mensen liefdevol laten struikelen en dan in gezamenlijkheid weer verder gaan.' ■

Overvloed

MET HUN VOORSTELLING REIZEN SJOERD GROESKAMP EN PATRICK NEDERKOORN TOT EN MET MEI 2024 DOOR HET LAND. SPEELLIJST: KLIMAATVOORSTELLING.NL